

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo
Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt XX. Mirum Dei iudicium in agricola Voburgensi, alijsque duobus per mortem & summam infamiam, ad summam gloriam perductis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

videt esse prouidentiam diuinam, quæ uoluit, vno facto, iniuriam & facientis, & patientis manifestare.

CAPVT XX.

Mirum Dei iudicium in agricola Voburgensi, alijsq; duobus per mortem & summam infamiam, ad summam gloriam perductis.

S. I.

Historia sequentis authoritas, & fides.

ANte Suecici belli tempora, Biburgi, in Bauaria liber peruetustus manu scriptus, asseruatus fuit, in quo monachus Mynsteriensis, sui temporis, & earum potissimum rerum, quæ circa ea loca contigerunt, annales exarauit. In ijs monumentis legebatur historia, quam recensebo, inseramque hinc tanto libentius, quia sæculi nostri infelicitate, vt multa alia, ita etiam Annales illi perierunt. Habeo tamen eiusdem historiæ, præter propriam memoriam, testes complures, è quib. duos sufficere nominasse. Primus est doctissimi nominis & diligentissimæ eruditionis, optimèq; de Bauaria meritis vir Christophorus Geboldus

Geboldus, qui cùm historiam illam haberet
 notissimam, voluit eam typis mandare, atq;
 in lucem emittere, si prouixisset. Fecit ta-
 men id Matthæus Raderus noster, prout
 eam à viris fide dignis accepit, qui rectè ad
 calcem historiæ adijcit: *Ego neque nomen, ne-*
que Calendas, aut Consules ullos, quib. hoc eue-
nit, potui cognoscere. Nempe etas illa simplex
rem tantùm signavit, tempora neglexit. Ego
 verò, nec tempora quidem à scriptore ne-
 glecta arbitror, sed à lectoribus obliuioni
 tradita. Nam qui oculis suis sæpius histo-
 riam illam perlegerunt Biburgi, mihi re-
 tulerunt, licet temporum non rectè memi-
 nissent. Quia igitur ea vulgò ignota est,
 atque etiam aliquot circumstantijs omissis
 alibi restricta: quin & longè pulcherrima,
 dignissimaque, vt ad posteros transmitta-
 tur, vtique dicturos: *Deus auribus nostris*
audiuimus: Patres nostri annuntiauerunt nobis
opus, quod operatus es in diebus eorum, & in
diebus antiquis. Idcirco eam hîc paulo vbe-
 riùs commemorabo, seruat is ijs, quæ Ra-
 derus compendio comprehendit.

§. II.

*Rustici Voburgensis sub patibulo sepulti infamia
 gloriosa.*

Vobur-

Matth.
 Rad. in
 Bau. pia,
 edita An-
 no 1628.
 pag. 110.

Psal. 43, 2.

Historia
 lib. 1. cap.
 10. non

Voburgum Boiariæ oppidum est perantiquum, inter Ingolstadium & Neostadium, medio fere interuallo, cis Danubium; inde medio milliari, in loco solo, villam & arma habebat rusticus, cui Deus, præter fundum & mapale, vxorem bonam, & vxor bonos liberos dedit. O quanta est sancti coniugij felicitas! Hoc coniugum par, cetera concors, in hoc vno inter se, certabat, maritusne vxorem, an vxor maritum & labore vinceret, & pietate. Itaque bono parentum exemplo, liberi quoque bene formabantur. Quo factum est, vt villa rustica, cœnobium quoddam Religiosorum, posset videri. Non ibi fabulæ aniles, non sermones noxij audiebantur, sed, vt olim, D. Hieronymi ætate, ad stiuam ipsam, ad colum, ad omnes labores, cantabatur lætum Alleluia. Hunc ipsum posset videri descripsisse Poëta, cùm cecinit:

Horatius
lib. Epon.
don. Ode
2.

*Beatus ille, qui procul negotijs,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Nec excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:*

Forumq.

Forumq₃ vitat , & superba ciuium
Potentiorum limina.

Ergò aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos :

Aut in reducta valle mugientium
Prospectat errantes greges:

Inutilesq₃ falce ramos amputans,
Feliciores inserit :

Aut pressa puris mella condit amphoris :

Aut tondet infirmas oues, & c.

Quòd si pudica mulier in partem inuet
Domum , atq₃ dulces liberos ,

(Sabina qualis , aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli)

Sacrum & vetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum viri :

Claudensq₃ textis cratibus latum pecus.
Distenta siccet ubera :

Et horna dulci vina promens dolio ,
Dapes inemptas apparet :

tum verò nullus Lucrina præoptet conchy-
lia, nullus rhombum, aut scaros. Talem er-
go vxorem, talem vitam habuit colonus
Voburgensis, simplicem, rectam, innocen-
tem, beatam. Accessit pietas, cui ita dedi-
tus erat, vt nullam rem diuinam negligere-
ret. Ad sacrum, prima diei hora, alternos,

D d

iam

iam famulum, iam famulam misit; omnibus festis; ad officium & concionem diuini verbi, ipse iuit; domi super mensa recitans, quod audiuit in templo, atque à prandio ad vespas; diebus verò Sabbatinis, etiam ad Litanias audiendas Voburgum vsque currit. Recreatio illi, non labor, erat medijs milliaris iter. Neque minùs notus fuit in foro, quàm templo. In eo enim sine litibus, sine fraude, sine mendacijs, sine periurijs, tolerabili pretio omnia vendebat. Quæ res magnam illi apud omnes beneuolentiam fecit: agebant omnes libenter cum eo; ab eo libenter emebant; vendebant ei libenter, libenter etiam cum eo colloquebantur; eoque nomen illi creuit, vt eum passim *Pium rusticum* appellarent. Huc vsque felicitas illius est narrata, & gratia, qua apud homines pollebat, dum de virtute æstimaretur, atq; ijs rebus, quas in oculis omnium faciebat.

Apud Deum, quo loco putatis fuisse? **Prou. 3. 32.** longè meliore. Nam *cum simplicibus sermocinatio eius*. Qui quia scit, rarò homines esse gratos, sed plerumque eos plus peccare, qui plures opes ab eo acceperunt, tantò impensius hunc agricolam amauit, quantò eum vidit esse, in abundantia rerum, sanctiorem.

ctiorem. At videte mihi, qua ratione Deus eum dilexerit. Opibus bene vso opes maiores adijcere debuisset, si iudicia illius Mundo consentirent. At ille è bono voluit facere meliorem. Itaque cruces illi immisit, & luctum planè luctuosum, sed salutarem. Nam qui olim Iobo vxorem pessimam, omnibus ceteris bonis rebus ablatis, solam reliquit; huic vxorem optimam abstulit, & Oeconomam valde pretiosam. Quam ille mortem etsi sensit grauem, non tamen impatienter tulit; sed illa sancti viri verba repetijt: *Dominus dedit, Dominus abstulit; si-* Iob. 1. 21;
 liosque flentes consolatus, dixit: Deus vobis posthac, loco matris erit, qui vt ex Parocho audiui, ita alicubi loquitur: *Numquid* Isa. 49. 15
obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Viduitas igitur hæc, vt crux à Domino missa, suscepta, mox in bonum cessit. Nam paulò post experiri cœpit, quàm verum sit illud: *Qui sine vxore* 1. Cor. 7.
est, sollicitus est, qua Domini sunt, quo modo placeat Deo. 32;
Qui autem cum vxore est, sollicitus est, qua sunt mundi, quo modo placeat vxori; & diuisus est. Viduitate enim in occasionem maioris pietatis versa, cum liberos in timo-

re Dei educaret, eosque, vxoris loco, pro solatio haberet, ecce tibi, breui momento temporis etiam hos amisit. O dolor! filij parentes, non isti filios debent sepelire. Vergebat iam in occasum ætas, indigebat baculo senectutis; sed Deus etiam hoc illi fulcrum subduxit; nempe vt alio fortiore niteretur. Hoc enim liberorum solatio amisso, gaudioque priuatus, immò velut vinculis exolutus, viam perfectionis liberius cucurrit, totus iam virtutis, totus sui, immò totus DEI.

Primùm facultates cœpit cum pauperibus habere communes; tum etiam ætate multa, multi laboris impatiente, nihil ab agris adeptus, cœpit, aruorum loco, colere paupertatem: denique mendicatò viuens eremiticæ vitæ amore, paruo mapali contentus solus ruri degebat, si quando in templo non moraretur, quod, Simeonis instar, frequentabat. Numquam sibi ditior visus erat, quàm cum stipem ostiatim colligeret.

Itaque omnibus festis Dominicisque diebus Voburgum ibat, vbi rei diuinæ quàm religiosissimè, propter altare genibus flexis, Deo supplex intererat. Sacrificio peracto,

cto, finitaque concione, per oppidum circumibat, stipemque à ciuibus corrogabat. Alius illi panem, butyrum alius, alius oua, alij alia dabant, tantò liberaliùs, quantò maiorem de eo conceperant sanctitatis opinionem. Sed frugali facilè in totam hebdomadem sufficebat etiam modicum, si daretur. Hæc illi vita diu fuit; hæc ciuibus iam longè dandi consuetudo, qui arbitrabantur se, tota septimana, benedictionem à Deo obtenturos, si tam sanctus senex ab illis, aliquid stipis obrinisset. Putabant enim semen esse in bonam glebam sparsum, & ad manum spargentis rediturum.

Quodam Dominico die, cùm neque in templo appareret, neque, pro stipe colligenda, limina, vt solebat, circumiret, omnium sermo fuit: *Ubi est ille senex? cur ad templum & stipem non venit? An in morbum incidit? quis eum curat? quis alit?* O beatos ciues! qui non expectant, vt ab egeno quærantur, sed vltro egenum ipsi quærun; neque sinunt à se eleemosynas extorqueri, sed indagant ipsi vltro cui benefaciant! Ægrum suspicati, submiserunt, qui decumbentem viderent, offamque cum deliciaiore edulio deferrent. Qui ierant, cùm fores diligen-

ter obseratas offenderent, neque, sapius pulsatis iisdem, quisquam intus reponderet, frustra etiam multis clamoribus consumptis, Voburgum cum cibis redierunt, oppidanisque renuntiarunt, virum sanctum domo abesse, & indubiè, religionis, aut voti causa peregrè abiisse, in loco sacro celebrique, supplicatum. Ita lapsi aliquot dies. Redeunte Dominica, & rustico ad templum non redeunte, redijt & desiderium ciuium senis videndi. Quare denuò miserunt, qui eleemosynas ad eum exportarent. Verùm denuò clausis ædibus, sicut priùs, re infecta, domum sunt reuersi. Bonorum est, omnia benè interpretari; &, vt S. Chrysostomus dixit: *Sicut difficile aliquem suspicatur bonum, qui ipse malus est; ita difficile aliquem suspicatur malum, qui bonus est.* Quia omnis homo ex se æstimat alterum. Quare etiam tum Voburgenses, dixerunt: Rectè est, fortasse iterum, sicut solet, ad aliquem sanctum locum peregrè abiuit; aut remotiùs, quàm vt tam citò posset se nobis reddere. Expectatur Dominica tertia, qua vbi rursum eum abesse animaduersum est, res paulatim in suspicionem venit, fortasse miserum domi suæ solum, & omni ope destitutum mortem

tem oppetijisse. Itaque itur à familiaribus ad eius mapale denuò, pulsatur, omnia clausa silent. Communi consensu fores vi effringunt, intrant in conclaue interius. Ibi verò horrificum & lamentabile spectaculum ingredientium oculis obijcitur. Senex nimirum rigidus è tigno suspensus; neque iam tantùm formidinem aspicientibus, sed etiam nauseam pariens, vt naribus compressis inde se proripere cogerentur.

Tum verò patuit, quid sit nominis existimatio humanis iudicijs fundata, quæ momento vertuntur, ventis mutabiliora. Nam quidam simul ac eum conspexere, omnis prioris famæ illico obliti, hominem eum nequam appellauerunt. Quidã antea actæ vitæ memores, obstupuerunt, admiratiq; sunt, hoc isti tam sancti nominis viro accidere potuisse. Alij etiam cum indignatione dixerunt, *Nihil adeò esse opertum quod non reue-*

Matth.
10, 26.

letur, & occultum, quod non sciatur: iam tandem apparere imposturas; palàm fieri hypocrisin; hunc exitum sortiri simulatores pietatis: Nihil tam tectè geri posse, quod non aliquando erumpat in lucem. Non paupertatis scilicet, sed otij amore eum mendicasse: fœno, non butyro, alendum fuisse. Et (vt

suspicio omnia in maius extollit, semperq;
 auget temeritatem) sine dubio magum fuisse.
 Itaque, vt Mundo innotesceret hominis
 malitia, carnificem sibi ipsi factum, Iudæq;
 instar desperatissimum nebulonem, ex infeli-
 cili trabe se suspendisse. Tale iudicium erat
 plerorumq;, nā & meliores faciliè in tristio-
 rem sententiam tracti sunt. Recurrunt in
 oppidum, & informis lethi feralem famam
 ubiq; vulgant. Communis vox est, animam
 illius iam diu apud Inferos saturatam ma-
 lis; superesse, vt, quod desperatis debetur,
 etiam corpori fiat. Defertur res ad magistra-
 tum Voburgensem, qui, quod cuius pri-
 mum occurrisset non longiùs prospicienti,
 αὐτόχρησιν arbitratus, quasi sponte in furcam
 isset, pendulum, & patibularium per licto-
 rem detrahi, & in loco supplicij publico, &
 adeò sub ipso patibulo, à vindice supplicio-
 rum humari præcepit. Hic finis honoris,
 hoc boni nominis sepulchrū fuit; nisi quòd
 insuper vipereæ plebis linguæ etiam acer-
 bas illi exequias celebrârint: pœnitere se
 dicentes, quòd vniquam illi vel micam pa-
 nis, aut quidquid aliud dedissent. Attenden-
 dum deinceps, ne eiusdem farinae aut furfu-
 ris potiùs hominibus fides tam faciliè adhi-
 beatur:

beatuꝛ: posse pecunias & eleemosynas longè vtiliùs in alios palàm miseros, quàm in eiusmodi impostores, & hypocritas collocari. Multum temporis ijt, quo hæc tanta coloni illius, sub furca sepulti, posthuma infamia duravit; iamq; pro certo habebatur, quod fuerat temerarijs iudicijs vbiq; vulgatum.

Enimuerò supremus ille virtutum arbiter, scelerumq; vindex, qui iustis è cælo oculis mortalia respicit, non semper oppressam latere innocentiam passus, aut facinus tam atrox occultari, pariter & sanctū senem cælestibus prodigijs è suspitione sceleris absoluit, & nefandæ cædis authores prodidit. Nundinæ Voburgi appetebant, ad quas tum ingens hominum vis confluere solebat; alij vt merces afferrent, alij vt vel emptas, vel etiam inemptas auferrent; alij demum, vt à viatoribus sportulas colligerent. Erant inter hos claudi, cæci, elephantiaci, qui non secus ad illam frequentiam, atque sani concurrebant. Ex his itaq; primum orbus luminibus, dum aliena manu ductus prope patibulum transiret, vbi innocentis coloni cadauer, non pro merito cultū, inter infames noxiorum cineres sepultū

iacebat, repente cælesti vi lumina aperire, cælum & terram claris oculis intueri, & suam ipse insperatam felicitatem demirari cœpit. Secutus hunc, qui retortis sursum tibijs, ligneis pedibus vitium corrigebat; ergo etiam ipse, propter eundem locum, subito restitutus & emendatis cruribus, abiectisq; ad furcam furcis, cœpit expedite currere & gaudio simul, vt ille olim à D. Petro curatus, exilire. Accessit demum alius foeda lepræ scabie obsitus, quam & ipse præter spem omnem, & expectationem, eodem in loco diuinitus absterfit. Hæc res tam inusitata, cùm per oppidum & vicinia latè spargeretur, varios dedit sermones. Notissimi nominis erat cæcus, crebrò enim Voburgum venire consueuerat, à quo passim interrogabant obuij, vnde visum recepisset? an aliquis medicæ artis tam peritus, inter circumforaneos, ad nundinas aduenisset? aut, vt hoc hominum genus non raro facere consuevit, an ad eum vsque diem simulasset cæcitatem? Nihil horum, ait, factum est; sed insperatò ibi visum recepi, vbi alij desinunt videre in crucem acti. Idem respondit, qui antè grallis vsus, desierat claudicare: idem confirmauit, cui priùs ob
foedam

Act. 3. 8.

foedam scabiem, in oppidum, nisi mendican-
di causa, intrare fas non erat. Iniecit hæc
narratio curam pluribus maiora cogitandi,
& ex loco ipso augurandi, profectò illum
nuper innoxium senem & rusticum non de-
bito sibi, sed in coruorum templo tumula-
tum. Educuntur omnes, ut locum sanitatis
receptæ monstrent; ibi & qui cæcitatem po-
suerat, & qui rectè gradi cœperat, & de quo
turpes squamæ ceciderunt, vestigium ipsum
monstrant suæ salutis. Compertum est, tu-
mulum fuisse, in quo suspendiarius fuerat
humatus, cuius innocentiam prodigiosæ
sanitates palàm fecerunt.

O quàm parum refert, quo quis iaceat se-
pulchro, dummodo anima illius in inferno
non sepeliatur! quàm multi marmoreo in-
hypogæo conduntur, quorum animæ flam-
mis æternis cruciantur? quàm multi in sil-
uis, in aquis, in ignota arena iacent, immò
sub ipso patibulo putrescunt, quorum ani-
ma admirabili gloria cælesti triumphat?
Neque refert, homines de mortis, aut tu-
muli facie iudicare: sæpe & illi à Deo do-
centur suam corrigere temerariam opinio-
nem. Quod etiam huic rustico euenit. Nam
ubi intellectum est, è tumulo illius miracu-
la.

la bullire, velut, vento mutato, nubes in contrarium eunt, ita mox omnium sermones iudiciaque sunt in diuersum conuersa. Rursus enim per hæc miracula, reuirit estimatio sanctitatis. Itaq; in totis nundinis, nullus ferè sermo, nisi de sene: illi luculentam in sepultura iniuriam factam; illum pi-um, Deo charum fuisse; satis id prodigijs declarari; non tumulo ascribi posse eas sanitates, sed tumulato: Iustum DEVM esse, qui hominum innocentiam, suo tempore, patefaciat, nomenque sanctorum illustret, quod hominum maledicentia obscurauit. Tametsi autem suspensus, & desperato similis, laqueo extinctus inuentus sit; multa tamen eiusmodi, sine scelere, euenire; nam solitarios sæpe, sub finem vitæ perturbationibus obrui, sæpe apud se non esse; & agere, quæ se agere nesciant. Nempe hæc diuina esse iudicia, quæ, illaudata in speciem morte, rationisque vsu deprauato, Dei maximis seruis occasionem præripiant superbiendi: multos vitio corruptos sibi manus inferre, & facere ea, quæ insani solent, ne sibi animo præsentibus, Orci insidijs fraudibusque exponantur.

Dum talia passim in oppido dicuntur,
audiuntur

audiuntur, interim euenit, quod hanc vulgi coniecturā certam & manifestam ostendit. Duo fures, illis ipsis nundinis, dum apud mercatores in foro, artem Mercurij & suam exercent, & quinque digitis emere conantur, quæ alij precio præstinare consueuerunt, à magistratu comprehensi, atque in vincula amandati sunt. Hi è custodibus carceris audiunt, quæ cæco, quæ claudo & elephantiaco, proximè patibulum, sub quo insons ille conditus erat, contigissent, quæque passim in vrbe de illius vita, deque morte, ancipiti trutina, disputarentur; miraculo attoniti (tanta vis est conscientiæ) rem detegunt in eum diem inauditam; nempe senem nequaquam suæ necis authorem extitisse. Et quando alioqui moriendum sit in furto deprehensis, satius esse, aiunt, rectè mori, luereq; vno supplicio scelera vniuersa. Se enim, non fures modò, sed etiam, quod non rarò consequitur, latrones esse: à se rusticum illum fuisse trucidatum. Atq; vt omnem rei seriem magistratus cognosceret: Dum noctu hinc inde grassamur, inquit, exploraueramus huius senis, quantumuis inane tuguriolum, & aurum latere ex collecta largitorum manu suspicati, per-

tene-

tenebras, mapale inuadimus; refringimus postes, orantem inuenimus, & manus ad astra subleuantem; quas ab astris ad nos tendit, quando adesse armatos conspexit. Qui cælum exorauit, nos non exorauit. Inuadimus miserandum senem; vtrâque manu correptum astringimus; mortem intendamus, atque omnia vltima minamur, nisi aulam auro grauidam, & collatum sibi speculum omne prodat. Negantis, sibi quicquã eris aut argenti auriuê esse, collo funem iniicimus, & innocentissimi senis, animam, fracta gula, impiè, crudeliter elidimus; proiectoq; primùm cadauere, omnes cella angulos, stramenta, lectulum, vestes excutimus, nec hilũ tamen de pecunia, quam nullam habuerat, reperimus. Hac spe frustrati, optauissemus quidem illi vitam relinquere, apud quẽ prædẽ nihil repereramus, perpetrata tamẽ cæde, in consiliũ ijmus, quomodo nefarium scelus tegeremus, omnemq; latrocinij suspicionem à nobis remoueremus. Placuit, corpus interfecti è trabe suspendere, vti visentibus opinionem ingereremus, infelicem hominem, vitæ cædio & miseriarum, vltro sibi mortem consciuisse. Tum oppellatis intus fenestris, & reducta clau-

clausaꝫ; domûs ianuâ, profugimus. Nunc
prò dolor, intelligimus, non modò pauperè
à nobis occisum, sed etiam innocentem &
sanctum. Omnino enim credimus, tres illos,
iuxta patibulum non aliunde, sed illius ope
curatos esse vt innocentis cædes, & no-
strum latrocinium diuinitus proderetur.
Hæc rei, eousq; occulti, de se ipsis sunt,
deque sancto viro testificati, vt Deo glo-
riam darent, pariterque & famæ alterius,
& suæ salutis consulerent. Senatus Vobur-
gensis Pontifici Ratisponensi, in cuius dioc-
cesi oppidum est, prodigium nuntiat, qui
examinatis per vicarium totius rei testibus,
reque diligenter explorata, tandem ipse Ra-
tispona, cum sacro sacerdotum ordine, &
frequenti hominum concursu ad eundem,
locum supplex processit, corpus effodit,
Voburgum deportauit, atque in æde Xe-
nodocheij venerabundus deposuit; vbi vir
rusticus olim, iam celi aulicus, multis dein-
ceps beneficijs in homines supra naturæ vim
collatis nobilitatus, & cultus est. Parricidæ
verò illi cum propter hoc, tum alia facino-
ra vltimo supplicio affecti sunt. Hæc par-
tim è Radero, partim ex alijs, qui ante Ra-
derum historiam vel legerunt, vel fusiùs de-
scripserunt.

§. III,

§. III.

Mira circa hunc rusticum Dei providentia.

Clarissimum est in hac historia documentum; & magnum à diuinis iudicijs solatium; quæ si colonus iste non habuisset perspecta, potuisset dicere: Cur Deus à me aufert vxorem? cum qua tam pacificè habito? qui tamen alijs relinquit vxores, quas illi è vita excedere millies optauerunt? Nempe Deus colonum hunc ad maiorem voluit ducere vitæ perfectionem. Potuisset dicere: cur meos à me aufert Deus liberos, quos in omni probitate educaui? Nempe Deus sciuit illos à malitia deprauandos, si peruixissent; aut patri occasionem præbituros à pietate recedendi; cui placuit omnia à colono auferre virtutis impedimenta, vt de solo Dei cultu cogitaret, imitatus patrem, qui cultrum puero etiam lachrymanti eripit, ne eo se lædat, aut vulneret. Potuisset dicere senex: Ergo in hoc pauper fui factus, vt apud me diuitiæ, per sanguinem meum, quærentur? in hoc tam diu vitam meam Domino consecraui, vt illam mihi parricidæ extorquerent? in hoc denique Deum honorauit, vt ego pro simulatore, pro hypo-

crita,

crita, pro mago, pro desperato, pro suspendiario ubique proclamarer? Hæc omnia non dixit: quia Deo sua iudicia permisit; quæ tantæ sunt sapientiæ, vt per illam ipsam humiliationem, per ignominiam, per infamiam, illum tantopere exaltarent. Sic sanctitas illius eluxit; sic patientia probata est, sic homines ipsi errores suos didicerunt agnoscere atque emendare. Viderunt enim & suam in iudicando temeritatem, & aliorum sanctitatem, quos temerè iudicauerunt.

§. IV.

Marcadelli fidelitas, & iniustum supplicium, miraculis compensata.

Vtitur Deus iisdem modis sæpius, sæpius enim pari infamiæ genere homines sauciantur. Vt igitur historiam historiâ confirmemus, audi Cæsarium. *In Ferraria ciuitate Longobardiæ, ante annos paucos, erat homo quidam Marcadellus nomine, mira simplicitatis, & erga Sanctorum loca maxima deuotionis: Qui cum ob nimiam simplicitatem à multis pro fatuo haberetur, & in oculis DEI esset prudentissimus, quidquid de suis laboribus ultra necessitates natura reseruare poterat, illud in visitando limina beati Iacobi in Compostella,*

Cæsarius
lib. 6. il-
lustr. mi-
racul. c. 33^a

E e

ant

aut Beatorum Apostolorum Petri & Pauli fideliter expendebat. Tempore, quo potuit, hominum pecora pavit, & cum prae senectute ad hoc minus sufficeret, ostiatim mendicando elemosynis fidelium victitabat. Non recedebat ab Ecclesia, dum diuina in ea agerentur, unde ab omnibus amabatur. Qui, cum feruentius versaretur in quadam villa dicta dioecesis, & in ecclesia eiusdem villa thuribulum argenteum negligentius pendere conspexisset, timens tamen damnum Ecclesiae, quam sua conscientia, ait Sacerdoti; Non secure hic pendet tale thuribulum. Dicente illo, quia multis annis sine periculo illic pependisset, Respondit Marcadellus: Sape hoc una die euenit, quod in mille annis non contingit. Quid plura? Instinctu Diaboli thuribulum subtrahitur, non tamen Marcadello furtum imponitur. Quod cum fur, Domino prohibente, & seruo suo occasionem Martyrii preparante, vendere non posset, nec auderet, sciens hominem esse simplicissimum, & Ecclesiam illius notissimum, eum secretè adiit, & quia ipse idem rapuisset vas, prius tamen recepto sacramento ne se proderet, sibi confessus est: Cui ille respondit: Da mihi thuribulum, & ego illud nullo sciente bene restituam, & si necesse fuerit, etiam animam meam ponam pro te. His auditis, fur

thuri-

thuribulum ei tradidit, quod ille feno inuolutum, sacco suo immisit. Qui cum plus solito praefatam Ecclesiam frequentaret, ut thuribulum cautè, & sine nota in locum suum reponere posset, die quadam nimia tempestatum violentia à foribus Ecclesiae, quae tunc clausa fuerat, depulsus vicina domus solatium expetere cogebatur, saccelli sui oblitus: quem homo quidam pertransiens lenauit, & cuius esset non ignorans, uxori suae seruandum commisit, ut Marcadello quarenti illum restitueret. Quae sacci ponderositatem sentiens, marito respondit; Non potest tanti ponderis esse panis, puto quod ex nimia simplicitate illum impleuerit lapidibus. Apertoq; sacco, cum thuribulum in eo reperisset, & subito clamore vicinis inuentum prodidisset, accurrit populus, accurrit tandem & ipse Marcadellus. Requisitus de sacco, cuius esset, mentiri noluit, sed respondit; Saccus meus est, sed quod in eo est, vestrum est. Ego thuribulum furatus non sum, non tamen furem prodam. Et recitauit eis per ordinem, qualiter ad se aduenerit, & quid furi promiserit. Dicentibus eis; Lex est Longobardiae, ut vel furem prodas, vel furis poenam subeas; respondit; in manibus vestris sum, quod iustum est, facite de me. Illi sibi prospicere volentes, hominem Ferrariam ducen-

tes, potestati obtulerunt, casum exposuerunt, innocentia eius, ac simplicitati testimonium bonum perhibentes. Quem cum index inducere non posset, ut furem publicaret, capituli sententia super eum data, ante fores maioris Ecclesie, tamquam sacrilegi reus, decollatus est; cuius corpus à quibusdam in eodem loco sepultum est. Nocte sequente, cum quadam religiosa matrona civitatis ad Ecclesiam, propter matutinarum solemnia irent, venissentque ad tumulum eius, cantus angelicos illic audierunt, cereos arden-tes viderunt, insuper & suavisissimi odoris fragrantiam senserunt. Quod cum secunda, & tertia nocte plenius comperissent, quæ audierant, vel viderant, seu etiam senserant, Episcopo civitatis retulerunt. Qui cum esset vir religiosus, aliquibus secum assumptis, cum nocte quarta esse ita, ut mulieres dixerant, experimento didicisset, super tumulum hominis Dei basilicam fabricari fecit, & sunt ibi miracula usque ad hodiernum diem, ad laudem nominis Christi.

§. V.

Plurimos, per infamiam, & quidem etiam sanctissimos, ad gloriam duci.

- Quid his talibus exemplis vult divina sapientia aliud, quam ut in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa
 2. Cor. 6. patientia
 4. patientia

patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, &c? per gloriam & ignobilitatem: per infamiam & bonam famam, &c. Nemo desperet, nemo pusillanimis fiat, si oculis humanis despicitur, si suspicionibus petitur, si temeratur iudicij, si nomen illius ubiq; diffamatur; si denique morti addicitur innocens; nouit Deus iudicium vniuscuiusque, *tamquam meridiem,* Psal. 36. 6.

& iustitiam, tamquam lumen educere. Sicut enim Christus, qui à Iudæis toties spretus & illusus est, in monte Thabor resplenduit, instar solis, & alij sancti antè humiliati, quàm exaltati sunt; ita ijs contingit, qui honorem, nomèn, famam, amorè hominū, ipsam vitam innocenter amittunt. Humiliantur, vt exalcentur: affliguntur, ne mercedem hīc accipiant; aut ne illecebris inescati, cælestia bona minùs desiderent. *Vi-* S. Hieron. cap. 10. *tes, quæ putate non fuerint à vinitore,* ait Olex.

S. Hieronymus, *in flagella frondesq; luxuriant, & humorem, quem debuerant in vina mutare, vana frondium & foliorum ambitione disperdunt.* Esto ergo lachryment palmites, cum secantur, tantò tamen copiosiorē vindemiam proferunt. Sic homines, *euntes ibant, & flebant mittentes semina sua, ve-* Psal. 125.

nientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos. Metuunt sancti, in prosperitate, nōrunt minantis vocem esse: Dimittam vineam meam, & non putabitur, ne fodietur. Talem igitur se se esse putet, qui non putatur. Parua vulnera libenter ferrem, inquis, sed famam sauciari, sed nomē lādi, sed in carcerem mitti, sed occidi, intolerabile est. Vocant me hypocrytam, cūm oro; Phariseum, cūm eleemosynas largior; avarum, cūm frugaliter viuo; furem, cūm non soluo, quæ non possum; imputant mihi impuritates, libidines, adulteria; coram magistratu me accusant: damnor, ducor: æterna mihi posterisque meis nota inuritur. Hæc omnia, si innocens es, scito tibi ad gloriam futura, sicut colono Voburgensi, sicut Marcadello calumniæ, in honorem cesserunt. Numquid & ille hypocrita vocatus, & iste tamquam fur damnatus fuit? Et, si sacras repetere historias placet, numquid & Benjamin de scypho ablato accusatus est? numquid de adulterio Ioseph? numquid Susanna à senibus coram magistratu, & amicis, & tota ciuitate, fuit de adulterio mortis rea declarata, atque iam ad supplicium tamquam infamis mœcha abducta? At quante

Isa. 56.

Gen. 44.

12.

Gen. 39.

14.

Dan. 13.

41.

quanto honore reducta, & innocens, casta, heroiceque constans declarata? Numquid & ipsam Dei Matrem pręgnantem dimittere voluit Ioseph? Numquid Christus ipse, cum iniquis deputatus, & in medio latronum, tamquam homicidarum princeps, in crucem suspensus? quid patibulo magis infame? At quantus nunc Virginitati Marię passim decantatur honor? quanti triumpho Christo sunt decreti? Tibi igitur quoque, quisquis innocens es, & pateris more nocentis, Deus honorem restituet. Quod si in hac vita id non facit; facturus est tamen, coram toto Mundo, in Iudicio vniuersali; in quo, sicut multi, qui nunc Sanctorum instar coluntur, tunc reprobandi; ita qui cum ignominia decedunt, cum gloria apparebunt. Tu tantum *revela Domino viam tuam*, Psal. 36. 5. & *spera in eo*; & *ipse faciet*, & *educet quasi lumen iustitiam tuam*, & *iudicium tuum*, tamquam meridiem. Omnes martyres, tamquam rei, immo tamquam religionis & deorum extirpatores, infamissimis suppliciorum generibus affecti sunt; sed eos Deus, etiam coram Mundo ita extulit, ut illis nihil gloriosius existat. Per mortis infamiam, tamquam per solitudinem; per sanguinem,

Matth. 1.

19

Matth.

27. 38.

Psal. 36. 5.

tamquam per mare rubrum, ducti sunt ad vitæ gloriam in terra benedicta recipendam.

§. VI.

Innocentis iuuenis, suspensi in patibulo miraculosa conseruatio.

Hæc eos roborant ad patientiam, qui sine sua culpa ab hominibus, quasi rei iudicantur, damnantur, proclamantur. Ac quorum damnationem iniuste factam intelligendam, etiam illud magnum pondus addit, quod neque in illis semper vera iudicia fiant, qui publica authoritate, atque, ut aiunt, secundum allegata & probata damnantur. Etsi enim tum magistratus iustitiam non videt, sed faciat, quod leges iubent; tamen non raro Mundi Gubernator falsos testes sine innoxijs calumnias facere; vltamquam aurum in fornace probentur; atque vbi eorum manifesta fit innocentia, homines videant, quantum possit in alijs iudicandis re ipsa errari. Neque enim martyres dumtaxat, ob Christi religionem, iniquè damnati sunt ad mortem, sed plurimi quoque de furtis, de adulterijs, de latrocinijs, de veneficijs atque alijs vitijs grauissimis falso accusati, ob delatorum malitiam,

&

& subinde etiam, ob iudicium ignorantiam, proscripti, aut supplicijs ignominiosissimis exquisitissimisque; per summam iniuriam, affecti sunt. Quorum mors postea aut ipsis, aut sanctis, aut Deo fuit gloriosa. In anti-
 quisima ciuitate, quam S. Dominici Calcia-
 tensis vulgus appellat, inquit Lucius Mari-
 naeus, gallum vidimus, & gallinam, qui dum
 vixerunt, cuius coloni fuissent ignoramus: po-
 stea verò cum ingulati fuissent, & assi, candi-
 dissimè renixerunt, magnam Dei potentiam re-
 ferentes. Cuius rei veritas, & ratio sic se ha-
 bet. Vir quidam probus, & amicus Dei, &
 uxor eius optima mulier, cum filio eius adolescen-
 tulo magna probitatis ad S. Iacobum Compo-
 stellam proficiscentes in hanc urbem itineris la-
 bore defessi ingrediuntur, & quiescendi gratia
 restiterunt in domo cuiusdam, qui adultam fi-
 liam habebat. Quae cum adolescentem pulchra
 facie vidisset, eius amore capta est: Et cum iu-
 uenis ab ea requisitus, atque vexatus, eius voto
 repugnasset, amorem conuertit in odium, & ei
 nocere cupiens, tempore quo discedere volebant,
 eius cucullo craterem sui patris clam reposuit.
 Cumq; peregrini manè discessissent, exclamauit
 puella coram parentibus craterem sibi fuisse sur-
 reptum. Quod audiens praetor, satellitem con-

Lucius
 Marineus
 lib. 5. de
 rebus Hi-
 span, capà
 vlt.

festim misit, ut peregrinos reduceret. Qui cum venissent, puella conscia sui sceleris accessit ad iuuenem, & craterem eruit e cucullo. Quapropter comperto delicto, iuuenis in campo productus iniqua sententia, & sine culpa laqueo suspensus est: miserique parentes, cum filium deplorassent, postea discedentes Compostellam perueniunt. Vbi solatis votis & Deo gratias agentes, subinde redeuntes ad locum perueniunt ubi filius erat suspensus: & mater multis perfunctis lacrymis accessit, multum dissuadente marito. Cumque filium suspiceret, dixit ei filius: mater mea noli flere super me: ego enim viuus sum, quoniam Dei Genitrix & S. Iacobus me sustinent, & seruant incolumem. Vade charissima mater ad iudicem, qui me falso condemnauit, & dic ei, me viuere propter innocentiam meam, ut me liberari iubeat, tibi que restituat. Properat sollicita mater, & praenimio gaudio flens uerberat. Praetorem conuenit in mensa sedentem, qui galillum & gallinam assos scindere volebat. Praetor, inquit, filius meus uiuit, iube solui, obsecro. Quod cum audisset Praetor, existimans eam, quod dicebat propter amorem maternum somniasse, respondit subridens: Quid hoc est, bona mulier? Ne fallaris: sic enim uiuit filius tuus, ut uiuunt haec aues. Et vix hoc dixerat, cum

gallus

gallus & gallina saltauerunt in mensa statimq;
 gallus cantauit. Quod cum Prator vidisset, at-
 tonitus continuo egreditur, vocat sacerdotes,
 & ciues proficiscuntur ad iuuenem suspensum,
 & inuenerunt incolumem, valdeq; latantem,
 & parentibus restitunt, domumq; reuersi gal-
 lum capiunt & gallinam, & in ecclesiam defe-
 runt magnâ solennitate. Quae ibi clausa, res ad-
 mirabiles, & Dei potentiam testificantes obser-
 uantur, ubi septennio viuunt. Hunc enim ter-
 minum Deus illis instituit, & in fine septennij
 antequam moriantur, pullum relinquunt &
 pullam sui coloris, & magnitudinis, & hoc fit
 in eâ ecclesiâ quolibet septennio. Magna quoque
 admirationis est, quod omnes per hanc urbem,
 transeuntes peregrini, qui sunt innumerabiles,
 galli huius & gallina plumam capiunt, & num-
 quam illis pluma deficiunt. Hoc ego testor, pro-
 pterea quod vidi, & interfui, plumamq;
 mecum fero.

CAPVT